

Adnan ef. Đikić

ULOGA VAKUFA U ISLAMU

Hvala Uzvišenom Gospodaru koji je srca vjernika nadahnuo na činjenje dobra i njihovim dobročinstvima i žrtvom osnažio svoju vjeru. Neka je spas i mir Božji na Njegove poslanike i zadnjega Vjerovjesnika, njegovu porodicu, vjerne sljedbenike i sve darežljive i plemenite muslimane.

Žrtvovanje imetka za siromašne kao i za potrebe vjere, kao i za vjerske objekte, oduvijek je za vjernike bio pojam iskrenog odnosa prema Univerzalnom i kur'anskim principima. Kur'anski ajeti na najljepši način susprežu egoističke strasti i bojznost od siromaštva. Uzvišeni u Kur'anu kaže: Oni koji imetke svoje troše na Allahovom putu liče na onoga koji posije zrno iz kojeg nikne sedam klasova a na svakom klasu po stotine zrna. Allah uvećava kome hoće, Allah je neizmjereno dobar i sve zna. (sura El-Bekare, 261.)

Oni koji troše imanja svoja i noću i danju, tajno i javno (za opće dobro), dobit će nagradu od Gospodara Svoga i ničega se neće bojati i ni za čim neće tugovati. (El-Bekare, 274.)

Ovaj grandiozni objekt je ponos svih muslimana – koji su donirali i dali i koji će davati, ako Bog da – najbolji je dokaz naše ljubavi prema Univerzalnom, te naših donatora, vakufa koji su preselili na ahiret i kojima mi danas učimo za njihove duše, da im Uzvišeni Gospodar podari džennet za ono što su davali, a

nama ostavili u emanet da se žrtvuujemo koliko smo u mogućnosti na putu dobra i koliko možemo.

Najviše hajrata (općeg dobra) u povijesti muslimana vezano je za instituciju vakufa. Zapravo, razvitak dobročinstva i ukupni napredak islamskog Ummeta (naroda) bio je, organski, vezan za ovu islamsku ustanovu. I danas, napredovanje muslimana na vjerskom, socijalnom, naučnom i mnogim drugim poljima, uveliko je oslonjen na vakuf. Najstariji vakuf je, svakako, Ka'ba, koju je izgradio Ibrahim, a.s., po čemu je ovaj veliki Allahov Poslanik poznat kao prvi Pravi vakif. Čak se smatra prvim direktnim osnivačem institucije vakufa. Ibrahimov, a.s., vakuf služi: duhovnom, vjerskom, prosvjetnom, socijalnom i svakom drugom životu svih muslimana svijeta u svim vremenima. Kasniji mnogobrojni vakifi u Mekki, Medini, Arabijskom poluotoku i diljem islamskoga svijeta, obogaćivali su vakuf i oslanjali su se na iskustva tog Ibrahimovog, a.s., zavještenja i uzor su imali u njegovoj tradiciji.

U islamu se institucija vakufa gleda u najširem smislu te riječi, pa su vakifi potaknuti vjerskim motivima zavještali svoja dobra u razne svrhe, čak za zbrinjavanje bolesnih. Ipak, najviše vakufa je u funkciji vjerskog, prosvjetnog i socijalnog života muslimana, polazeći od džamija, mesdžida, mekteba, medresa, raznih škola, biblioteka, akademija, fakulteta, internata za učenike i studente, do fondova iz kojih su se podmirivali svi troškovi koji su bili u vezi s njegovim radom i postojanjem. Uvakufljanje je vrlo živ proces među muslimanima i nezaustavljivo otvara nove vidove svoga potvrđivanja i opravdavanja na svim poljima islamskog rada. Vakuf je tako prerastao u instituciju kojoj nema premca.

Razvitak vakufa svakako je poticala angažiranost muslimana oko vjerskog prosvjećivanja najširih narodnih slojeva zbog čega je efikasno djelovala institucija vakufa od Poslanikovog, a.s., doba, pa do naših dana. Postojanje vakufa svjedoči tragove njihovih osnivača, dobrotvora, koji su kroz svoje hajrate nadživjeli svoje fizičko postojanje. Ovaj Islamski centar, ako Bog da, bit će jedan među najvećim vakufima Islamske zajednice u Republici Hrvatskoj,

čiji su sljedbenici, osviješćeni, razumjeli duh i potrebu vremena, uspjeli izgraditi, te će znati konzimirati vjerske, edukativne, društvene i socijalne potrebe muslimana ove regije i svih ljudi dobre volje.

Mi svojim učinjenim trajnim dobrom nastavljamo puniti Knjigu svojih dobrih djela učinjenih na ovome svijetu, tako da će nam u registru Knjige na Sudnjem danu biti nepregledno dobro, te skromno učešće riječkih i svih muslimana u Hrvatskoj, te izvan Hrvatske, ugraditi svoj dio u jačanju islamskog ummeta u svim segmentima. Uzvišeni Allah je kazao u Kur'anu:

Mi ćemo doista oživiti mrtve, i Mi pišemo sve što su pripremili, i tragove njihove! I sve smo Mi pobrojali u Vodiču Jasnome. (Ja Sin, 12)

Ono što čovjek radi unosi se u Knjigu njegovih djela, koja će mu biti data na Sudnjem danu, da čita iz nje. Tako, obratimo li pažnju na Kur'an uviđamo da se u njemu spominju tri vrste knjiga:

1. lična knjiga: Čitaj svoju knjigu (El-Isra', 14);
2. knjiga ummeta: Svaki ummet bit će pozvan knjizi svojoj (El-Džasije, 28);
3. opća knjiga: I sve smo Mi pobrojali u Vodiču Jasnome. (Ja Sin, 12).

Vakuf je oslonjen na ova tri ajeta: nema ga bez iskrena nijjeta u ime Boga; sve što je uvakufjeno kao trajno dobro upisuje se u Knjizi svakog pojedinca, u knjizi Ummeta i bit će zabilježeno u Knjizi Jasnoj. Knjiga čovjekovih djela je otvorena čak i nakon njegove smrti, sve do Sudnjeg dana.

Dragi riječki muslimani i muslimani u Hrvatskoj, ugradimo sebe u ovaj Islamski centar, materijalno, duhovno i fizički kroz prakticiranje vjere islama.

Najvjerojatnije, bit će žao svakom muslimanu, i u Hrvatskoj i šire, ako preseli na onostrani svijet, a ne učestvuje makar s lijepom riječju i materijalno prema svojim mogućnostima u izgradnji ovog objekta i svih objekata koji se budu radili u Hrvatskoj i šire.

Uzvišeni Gospodar je prosvijetlio naše voditelje Islamske zajednice u Hrvatskoj koji uspješno vode ove projekte i ulaze hrabro, makar se mnogima činilo da su oni iznad nas i da nam nude mnogo više nego što mi, dijasporni muslimani možemo pružiti.

Spomenuo bih otvaranje prostorija Islamske zajednice u Zadru, te Slavonskom Brodu, a vjerujem dovršetku ovog objekta u tekućoj godini.

Ovo je veličanstvena zaklada i vakuf kojeg muslimani trebaju maksimalno da koriste u duhovnom, praktičnom i edukativnom smislu, te za opće dobro u mjestu u kojem živimo. Umrli ima koristi i nakon dunjalučke smrti od određenih djela koja je uradio za vrijeme svoga života. Dokaz za to su hadisi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u kome on veli:

„Kada čovjek umre i njegovo djelo se prekine, osim u tri slučaja: ako je za sobom ostavio neku trajnu sadaku (sadekatun džarijetun), znanje kojim se ljudi koriste ('ilmun juntefe'u bihi), ili dobrog potomka koji Allahu upućuje dovu za njega (veledun salihun jed'u lehu).“ (Muslim)

Na osnovu ovog, i sličnih hadisa, ulema je pobrojala djela koja je vjernik ugradio za životna, čiji je uzrok bio umrli za svog života i od kojih ima koristi i nakon svoje smrti. Takvih djela ima devet vrsta, a to su:

1. Trajna sadaka, poput raznih vrsta vakufa. Sve dok traju vakufi i dok se njima koriste ljudi, umrli će imati od toga nagradu;
2. Korisno znanje, poput pisanja korisnih knjiga, udžbenika i naučnih djela, održavanja korisnih predavanja i vazova. Ovdje se, svakako, mogu uvrstiti i razne vrste naučnih izuma od opće koristi itd.;
3. Hairli dijete. To je dijete koje je odgojeno u islamu i koje je spoznalo Allahova i roditeljska prava pa se moli Allahu za svoje roditelje, ili dijete koje radi dobra djela u ime svojih roditelja, ili koje roditeljima poklanja sevape svojih djela iz zahvalnosti što su ga odgojili u islamu?
4. Izgradnja džamije u kojoj bi se obavljao namaz i podučavalo islamu;
5. Izgradnja raznih općekorisnih centara i domova u kojima bi bili prihvaćeni siromašni, nevoljnici, beskućnici, napuštena djeca, djeca bez roditelja...;

6. Izgradnja vodovoda, bunara, raznih vrsta javnih česmi i sustava za navodnjavanje, koji bi koristili ljudima;
7. Izgradnja raznih pojilišta ili sustava za napajanje stoke i divljači;
8. Sađenje voća ili drveća od čijih plodova, drveta i hlada bi bilo koristi ljudima, pticama i životinjama;
9. Ostavljanje Mushafa svom nasljedniku da iz njega uči, kao i uvakupljavanje Mushafa za potrebe džamije ili drugih mjesta u kojima bi ljudi učili iz njih.

Za sve spomenute hajrate, koji su posebne vrste vakufa, a učinjeni u ime Allaha, dž.š., s ciljem postizanja Njegovog zadovoljstva, sevapi će teći i nakon smrti, sve dok to bude koristilo ljudima.

Ne bilježe se samo hajrati, već i tragovi tih tih hajrata, i sve će se to uzeti u obzir na Sudnjem danu. Bez obzira je li riječ o dobrim tragovima i posljedicama, kao što su vakufi, milostinja i poučavanje znanju drugih ljudi ili da je riječ o lošim posljedicama, kao što su posljedice pokretanja ustanova u kojima se širi grijeh.

Registar naših djela i njihovi tragovi stiže prije nas na Sudnji dan. Na jednom velikom istanbulskom hajratu, na ploči je uklesan tarih na arapskome jeziku:

„Ako te upitaju prolaznici za imena vakifa, onih koji izgradiše ovaj hajrat, kaži im jasno: Što će vam imena? To što vidite, ovaj hajrat, to je ime njihovo!“

Uzvišeni Allah je rekao u Kur'anu:

Nećete postići dobročinstvo sve dok ne udijelite dio od onoga što vam je najdraže; a bilo što vi udijelili, Allah će sigurno za to znati. (Ali 'Imran, 92)

U nastojanju da Islamska zajednica u Hrvatskoj instituciju vakufa institucionalizira kroz ovakve grandiozne projekte, obavezuje nas da u demokratskom društvu intenziviramo prakticiranje svoje vjere, te maksimalno korištenje prostora, podučavanje svojih mladih i dovođenje u ovakve prostore i materijalna davanja od onoga što nam je Bog dao privremeno na uživanje.

Vjerujemo da će ovaj objekt od riječkih muslimana i šire vremenom duhovno i materijalno jačati i da ćemo opravdati uložena sredstva kroz vjersku i edukativnu aktivnost.

Moleći Allaha da nam osnaži srca u vjeri i dadne snage da ostanemo na putu Istine, kako bi skrušeno kroz bogobožnost izvršili svoju misiju na ovome svijetu.

Bože, uputi nas na Pravi put.

Es-selamu 'alejkum.

Priredio: Adem ef. Smajić